

Uredništvo in upravnštvo:
Kongresni trg šte. 19.
Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor znamka 15 vin.
Izhaja vsako soboto.

JUGOSLOVAN

Naročnina:
— leto K 8.—
— pol leta „ 4.—
— četrt leta „ 2.—
Posamezna številka 20 v.
— Inzerati po dogovoru. —

Štev. 30.

V Ljubljani, v soboto 1. junija.

Leto 1918.

Dr. Leop. Lénard:

Opazke na robu.

(H kontroverzi: p. Biederlack-dr. Janežič.)

Prof. dr. J. Janežič nas je izzval, naj povemo svoje opazke k njegovi kontroverzi s profesorjem patrom Biederlackom. Radi tega hočem tu objaviti opazke, katere sem med čitanjem dotičnih člankov naredil na rob časopisa. Če jih pristojni člankovi spozna za krivovrske, sem pripravljen jih preklicati in sežgati, drugače pa sem tudi odločen, da jih zagovarjam do skrajnosti.

1. Kaj je država?

Tekom stoletij in tisoletij se je oblika držav, pa tudi pojem države zelo spreminjal. Država Sardanijska in Astijanska je bila drugačna kot država Perikleja, ta zopet drugačna, kot država rimskih konzulov in imperatorjev. Država Alariha in Hlodovega se je zelo razlikovala od držav Ludvika XIV. ali Leopolda I., te pa zopet od današnjih na pol fevdalnih, na pol socijalnih držav in držav prihodnosti, demokratična in socijalna država — smer razvoja držav od srednjih vekov sem je namreč od fevdalizma k socijalizmu — bo zopet zelo različna od današnjih.

Toda bistveno vsem državam je, da so vsi splošni blagor, dasiravno je ta splošni blagor v raznih časih in v raznih krajih različen. Država, ki je večini državljanov bolj v škodo, kot v korist in v kateri ni upanja, da bi se razmere v korist državljanov izboljšale, preneha biti pravna država. Fevdalna država, ki je v srednjem veku bila opravičena, bi sedaj ne imela pravice do obstanka, ker pri današnjih razmerah bi fevdalizem ne bil več opravičen. Dahomejska država gotovo ni imela pravice do obstanka in Francozi so naredili prav, da so jo uničili. Istotako država Mahdija v Sudanu. Angleži so imeli prav, da so zavzeli Transval in Orange, ker je tam večina prebivalstva bila brezpravna napram Burim, ki so bili v manjšini. Naštel bi lahko še kako primer.

Država je za državljane, ne paradi nekaterih vladajočih slojev.

2. Kaj je narod?

Državljan pa niso kot fižoli v loncu drug poleg drugega brez zveze med sabo, ampak so združeni med sabo v družbe, ki so starejše in važnejše, ter bolj utemeljene, kot je država, namreč:

a) družba, ki je ustanovljena neposredno od Boga, to je cerkev.

b) družbe, ki so ustanovljene od narave, da mora vsak človek v njih živeti — rodbina, narod.

c) družbe, katere ustanovljajo med sabo državljani na podlagi od narave jim podeljenega prava. Naloga države je, da štiti in podpira državljane ne samo kot posameznike, ampak kot družabna bitja, zedinjena v teh družbah.

Narod je ena izmed naravnih družb, v katerih je organiziran človeški rod, da more stremeti za častnim blagom — izobrazbo, kulturo, umetnostjo, blagostanjem itd. V nekdanjih stoletjih, ko je kultura, znanost in umetnost bila takorekoč last posameznih privilegiranih oseb in stanov, je bilo mogoče, da so se te osebe in stanovi najprej odtušili svojemu narodu in šele potem se oddali znanosti in umetnosti, v sedanjih časih, ko sta se znanost in umetnost, ter kultura podemokratili, se zamorejo razvijati samo v okviru narodne organizacije. Človeška družba, ki se imenuje „narod“, je torej dandanes brez primere večjega pomena, kot je bila nekaj, kar samo v njenem okviru se zamore razvijati znanost, umetnost in kultura v širokih slojih.

biseru nekako podpirala proti prijateljem bisera. Sicer sta se pa zato še bolj sovražila, ker nihče ni hotel drugemu prepustiti bisera. Prijatelji dragocenosti pa so gledali ta silni boj obeh orjakov, v upu in obnem v strahu čakali konca, naj zmaga že kateri hoče.

Povodni mož je vzburljal morje in vozil se je s školjkami ob obrežju ter potuhnjeno in obnem jezno gledal, kje bi mogel škodovati če ne gozdnemu možu, pa vsaj čuvajem drugega kamna.

Divji mož iz šume in močvirja, iz megle in viharja, pa je tulil tako, da se je tresla zemlja in so se poskrili po luknjah jastrebi in orli. Metal je kamenje, cente težko, bljuval je goreči ogenj, vladal je višave zraka in skušal je pod vodo nagajati silnemu in zahrbtnemu nasprotniku.

Bil je orjaški boj, ko sta se ta dva spoprijela. Penili so se valovi morja, nebo je žarelo od silnega ognja, ki sta ga povzročila, ljudje so strahoma gledali pobijanje in bali so se diha teh dveh velikanov.

Tisti pa, ki so čuvali biser, so se sedaj spoznali, kajti prej so se mnogokrat prepirali med sabo in podelili so si roke in vneli drugi drug druga k vztrajnemu boju. Kot povsod tudi tu ni manjkalo Judeža Iskarijota, ki je za denar spioniral, a opravil ni ničesar.

Stršen orkan je ponehaval. Utrudil se je gozdNIK in po miru je žejalo povodnega vladarja. Oba sta bila skoro uničena in spoznala sta, da bisera ne bosta mogla dobiti, ne prvi, ne drugi, niti oba skupaj ne. In umirila sta se, pobita in upehana in polila ju je rdečica sramu in nista si upala pogledati v obraz drug drugemu.

Čuvaji bisera pa so srečno prestali grozni vihar in v miru, blagoslovljenem od solca prostosti, so gledali na svoj biser in ga še bolj ljubili. Ko pa je Judež to videl in ni dobil priznanja od nobene strani, je obupal, se obrnil in šel v svet in svet ga je požrl in ni še več vrnil.

Res, da je pri vsakem narodu dandanes primešane mnogo tuje krvi, a vsled tega ne preneha biti naravna družba. Saj niso samo pokolenja, ampak še v mnogo večji meri razne druge lastnosti bistveni pogoji narodnosti, n. pr. jezik, vera, šege in običaji, zgodovina itd.

Z eno besedo: narod je naravna družba, kakor n. pr. rodbina, je neizogibno potrebna družba, ker le samo potom nje se zamore razvijati človeštvo in stremeti po častno blagru in sreči življenja.

Država je od Boga, ker je Bog dal človeku naravo, da mora živeti v državi in je božja previdnost vodila človeška pota, da so se ustanovile te in one države. Narod je še veliko bolj od Boga, ker se je razvil od človeške narave same, je bil prej, kot država in je bolj potreben, kot država.

Ako bi torej prišlo do spora med narodom in državo, bi morali vedno dati prednost narodu. Toda do tega spora ne more priti nikdar, ker koristi države se vedno krijejo s koristimi naroda in obratno.

3. Narod je „subjectum iuris“ (pravna oseba), ravno tako, kot n. pr. cerkev. Nič ne da, če nimamo še nobenega nacionalnega prava in nacija pri nas ni priznana kot pravna oseba.

Saj je tudi suženj bil včasih brez prava, a je vendar imel svoje pravo, četudi mu ga država ni priznavala in mu ga je odrekala. Suženj je imel vseeno ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, da se je boril za svoje pravo. Iz tega, če kakšno pravo od ljudi ni priznano in ni še zapisano, še ne sledi, da ga ni. Cerkev je imela svoje božje pravo, še preden je bilo v zakoniki zapisano in po paragrafih razdeljeno, ter od kanonistov razlagano. Mednarodno pravo je bilo od nekaj, še preden je Grotius razvil teorije mednarodnega prava. Tako obstoji tudi narodno pravo, če tudi še ni razvito kot veda in ni vzakleno in razlagano od pravnikov.

Cerkev se ni pečala z narodnim pravom in nima zanj nobenih določil — ker to ne spada v njeno področje. Saj se tudi ne peča več n. pr. s civilnim ali s kazenskimi pravom, z meničnim pravom itd. Toda cerkev daje načela in navodila, po katerih mora biti zasnovano narodno pravo, kakor daje tudi osnovna načela n. pr. za mednarodno pravo. Da ni država razvila mednarodnega prava, je pomanjkljivost in napaka, ki se pa da deloma razumeti iz zgodovinskih razmer.

Paganska država je bila osvojevalna, roparska država, kjer je vladalo samo pravo pesti močnejšega za premaganca pa: vae victis! (Gorje premaganim!) Rimsko pravo je izviralo, iz tega duha in je urejevalo samo razmerje roparjev med sabo, a ne razmerja roparjev do oropancev.

Na razvalinah rimske države so se osnovala barbarske države zopet na roparski podlagi, kjer ni moglo biti govora o narodnem pravu. Ko so se te države pokristjanile in pokulturile, so se obenem roparji zlihi z oropanci in so nastale narodne države, kjer je bil narod in država eno in isto. Vsled tega tudi ni bila nujna potreba za narodno pravo, kajti koristi naroda so bile istovetne s koristimi države. Bilo je nekaj podjarmljenih narodov, a ti so bili ali majhni in politično malo pomembni, da njih vpitje po pravu ni moglo priti do veljave, ali so bili tlačitelji divji narodi, ki sploh niso imeli občutka za pravo, ali so bili pa tlačenci malo kulturni in vsled tega tudi niso imeli mnogo potreb po narodnem pravu.

Pršla je renesanca in z njo oživilenje rimskega prava, kar ni moglo biti ugodno za razvoj narodnega prava. Janzenizem, reformacija, moderna „filozofija“, ki se je porodila na Angleškem in pršla do najbujnejšega razvoja na Francoskem, je rodila dobo takozvane „prosvetljenega absolutizma“, v kateri seveda ni bilo prostora za razvoj narodnega prava.

Šele novejša doba in zlasti naša mnogojezična Avstrija, kjer živi tesno skupaj mnogo narodov na približno enaki kulturni stopinji, ima nalogo, da razvije teorijo narodnega prava. To se pa ne da izvesti z nekaterimi v apodiktičnem tonu napisanimi članki v političnem časopisu, ampak bo treba temeljitega dela. Kot temeljna točka pa mora biti, da narod ima ravnotako kot rodbina svoje pravo že od narave, tega prava država nima pravice kršiti, ampak ga mora spoštovati, braniti, razvijati, ker to zahteva tudi korist države.

4. p. Biederlack se moti v dveh temeljnih točkah:

a) veliko preveč prava pripisuje državi, podeljuje ji skoraj absolutno oblast. Tako povečevanje državne oblasti je v modernih časih pričel gojiti humanizem, ki se je preveč enostransko oziral na staro rimsko pravo. Francoski janzenisti so v boju zoper Rim iskali opore v državni oblasti in so vsled tega iznašli teorijo v „solnčnem kralju“, katero je zlasti razvijal slavni govornik Bossuet. Kralj je solnce na zemlji, ki na vse kraje deli svoje milosti. Podložniki ga smejo prositi, mu prednašati svoje želje, a ne morejo od njega ničesar zahtevati. Za vsa svoja dejanja je odgovoren samo Bogu, ki mu stoji na strani s svojo milostjo.

Tudi razni luteranski pridigarji so se prilizovali raznim majhnim nemškim knezom in grofom, da bi pri njih našli oporo za svoj upor zoper katoliško cerkev. To prilizovanje je včasih šlo tako daleč, da je bilo naravnost ostudno. Poglejmo samo uvode k slovenskim luteranskim knjigam. Kako grozno „verno podanče“ titulare dajejo pisatelji raznim včasih zelo obskurnim nemškimi grofom, ki so bili pravzaprav velike barabe.

Ko so prišli moderni „filozofi“, so hoteli zanesti baklo svoje prosvete od zgoraj doli med ljudstvo. Pridobiti so hoteli najprej višje sloje in vladarje, kar se jim je res posrečilo (Jožef II., Katarina II., Friderik I. itd.) in so se jim vsled tega laskali po svoje.

To so viri, iz katerih izvira ono pretirano pojmovanje državne oblasti, ki vlada še dandanes tudi v nekaterih katoliških krogih. Toda to ni duh svete cerkve. Veliki cerkveni očeti so zavzemali napram državi in vladarjem zelo neodvisno in kritično stališče. Veliki moralist, jezuit P. Molina je napisal ob času, ko je državni absolutizem na Špankem še na višku, za španskega kraljeviča razpravo, v kateri zagovarja celo teorijo, da smejo podložniki umoriti vladarja, ako vlada pretiransko. In te brošure cerkev ni obsodila kot dogmatično zgrešeno, ampak samo, kot neprimerno. Veliki papež Gregorij VII. je dvignil celo revolucijo zoper takrat največjo državno oblast v Evropi in prisilil s svojo avtoriteto vladarja, da je delal pokoro v Kanosi. Znana je dogmatična bula drugega velikega papeža Bonifacija VIII., kjer razlaga nastanek držav in njihovo oblast.

Državna oblast ni absolutna, omejitev ima sama v sebi, v namenu, radi katerega obstoji država in ta namen je: častni blagor državljanov, organiziranih v raznih družbah, izmed katerih zavzema eno najvažnejših mest narod.

b) p. Biederlack menda ne priznava naroda kot naravne družbe, ki ima kot taka svoje pravo, katerega država ne sme kršiti, ampak braniti. Napčno je torej, da morajo pred višjimi oziri države stopiti na stran manjši oziri naroda, njegove želje in potrebe. Država nima nobenih višjih ozir, ampak njena naloga je, da skrbi za javni mir in red, da se zamore narod razvijati gospodarsko in kulturno. Samo zato so narodi ustanovili države in doprinašajo za njeno vzdrževanje ogromne žrtve. Ne priznavamo torej načela, da gre blagor države čez blagor naroda, nego med narodom in državo ne sme biti nasprotja. Blagor naroda je eden izmed prvih namenov države.

Le tako se bo moglo povzdigniti ljubljansko Narodno gledališče in z njim tudi pokrajinski odri na tisto umetniško višino, ki je potrebna, da bodo resnično korist naši književnosti in kulturi.

Te dni smo videli Slovence, kako bratje Čehi v Pragi in po vsem Češkem proslavljajo jubilej svojega Narodnega gledališča. Pozrtvovalnost češkega naroda, ki si je pred petdesetimi leti z geslom „Narod sebi!“ sam ustanovil prekrasno prvo Narodno gledališče, je rodila najlepše sadove, bogato dramatično literaturo in predvno dramatično glasbo, priče češke kulturne višine. Če hočemo, da bo prineslo gledališče tudi nam tako lepah sadov, moramo pritegniti, kakor svoj čas Čehi, vse svoje sile k skupnemu delu.

Slovensko Narodno gledališče skupna zadeva vseh Slovencev!

Zato se obračamo do premožnejših Slovencev po vseh slovenskih pokrajinah, na Kranjskem, Primorskem, zlasti v Trstu, Štajerskem in Koroškem, da po svojih močeh podpro osrednji slovenski odel Narodno gledališče, bodisi da pristopijo kot člani slovenskemu gledališkemu konzorciju v Ljubljani (deleži po 100 K.) bodisi da prispevajo tudi z darili. Pritegniti moramo vse narove, ne sile k skupnemu delu. Po vseh občinah naj bi krajevni odbori ali vsaj posamezni zastopniki nabirali člane darov in podpirali upravni odbor tudi z nasveti. Noben slovenski kraj naj bi ne bil brez žilavega delavca za slovensko Narodno gledališče. Zato prosimo, da bi zavedni delavni močje in žene v vsakem večjem kraju, v vsaki občini čimprej osnovali krajevne odbore in to naznanili upravnemu odboru. Hkratu pa naj se javijo tudi posamezniki, ki bi bili voljni pomagati pri skupnem delu za slovensko gledališče in slovensko kulturo.

Naprej za Čehi do končnega cilja!

Upravni odbor slovenskega gledališkega konzorcija v Ljubljani.

Slovenske stranke.

Ljubljana, 28. maja.

Včeraj dopoldne se je vršila v Ljubljani skupna seja slovenskih strank, o kateri je bil izdan sledeči komunikat:

Pod predsedstvom načelnika Jugoslovanskega kluba poslanca drja Korošca so se danes posvetovali zastopniki Vseslovenske ljudske Stranke, Jugoslovanske demokratske stranke in Jugoslovanske socijalno-demokratske stranke o položaju, ki je nastal vsled izjav v avdienci južnih Nemcev in renegatov pri cesarju Karlu.

Z ogorčenjem se je konstatiralo, da je e. kr. vlada uprizorila, da so nastopali tudi v imenu našega naroda Nemci in renegati, ki nikogar ne zastopajo, nego nasilni sistem, kateri prepreduje, da ne pride naše ljudstvo do politične svobode. Sprejet je bil oklice na slovensko ljudstvo, ki naj se objavi v dnevnikih.

Naročajte in širite naš list!

LISTEK.

MIROLJUB:

Biser.

Na svetu je mnogo biserov, oglajenih in tudi robatih, skritih v globinah vihatnega morja in blestečih se na nakitju visokih gospa. Biser je materina solza, potočena v nežni ljubezni do otroka, lepemu biseru primerjajo iskreno čuteče srce in s čudnim spoštovanjem nas navda biser domoljuba, ki spremlja vojaka v krvavi boj.

Nisem še proučeval teh lepih biserov, ki se iskrijo dan za dnem, povsodi in vsakomur. Videl in občudoval pa sem drug biser, drag in blesteč se, toda ne v solncu prijateljstva, ampak le prevečkrat v ognju sovražnega bliska. In vendar se je videl ta biser v ognju bliska lep, da neskončno lepši celo od onih, katere je obsevalo jasno solnce. A vendar je bil ta biser od silne množice zaničevan.

Tisti pa, ki so ljubili biser, so ga ljubili zato, ker so ga poznali v vsem njegovem blesku, ker so proučevali njegovo čudovito sestavo in milobo. Bojevali so se za svobodo lepega bisera, za njegovo posest, bili često premagani, a vseeno niso obupali. Molče so prenašali rane in molče so se zopet pripravljali k novemu boju, upajoč, da jim bo pač prinesel zmago. Zmage ni bilo in ni bilo; oni pa vendar niso obupali.

Biser je ležal na morskem obrežju in gledale so ga povodne vile in videl ga je povodni mož. In on, mogočen, kakor je mislil, da je, ga je hotel imeti in pomagal mu je mož iz divjine, iz mrzlega severa, iz šume in močvirja, ki pa je vendar hotel vedno povdarjati, da je jako omikan in izobražen.

Ta dva sta se divje sovražila, a biser je vendar hotel vsakdo imeti in sta se torej v boju nasproti

Narod sebi.

Pred štirimi tedni smo se obrnili do narodno zavednih Slovencev s prošnjo, naj osnujejo po deželi slovenski krajevne odbore in odsake, ki bi zbirali člane za Slovenski gledališki konzorcij v Ljubljani. Prosilni smo, da bi se oglašili novi člani vsaj do 12. maja t. l.

Dasi je bil rok prav kratek, je bil uspeh tega poziva vendar še dosti ugoden. Posebno lep je bil v Idriji, kjer je krajevni odbor pod načelstvom g. not. kand. Tavzesa do 12. maja nabral že nad 100 delnic po sto kron. Tudi naši junaki na frontah, vsak trenutek v smrtini nevarnosti, so se spomnili našega kulturnega zavoda, slovenski vojniki v bolnici v Laškem Vidmu so poslali 1000 K., častniški zbor jurišnega bataljona 42 d. p. divizije, vojna pošta 136 pa je nabral 910 K. — posebno ljub dar, ker nam je došel od bratskega debila našega troedinega jugoslovanskega naroda — in tudi pri drugih oddelkih se zbirajo darovi za slovensko Talijo.

Stopili pa so na plan tudi denarni zavodi. Jadranska banka je pristopila konzorciju z vsoto 20.000 K in s tem pokazala, da uvelja, kakve važnosti je za kulturo dobro narodno gledališče. Naj bi jo v oblihi meri posnemali in prekašali tudi drugi denarni zavodi.

Vendar je bil rok do 12. maja t. l. veliko prekratek, da bi se mogla razpresti podrobna organizacija po vseh slovenskih krajih. A prav taka organizacija nam je nujno potrebna.

Narodno gledališče v Ljubljani mora biti vez in središče za vse ostale odrede in dramatična društva po naših manjših mestih, zlasti tudi ob narodnih mejah. Narodno gledališče naj vzgaja pred nami tudi domače izobražena igralški naraščaj, ki so ga pogrešali doslej vsi slovenski odri. Konzorcij hoče zato ustanoviti lastno strokovno-dramatično šolo in v zvezi z „Glasbeno Matice“ tudi glasbeno dramatično šolo.

Katoliška bukvarna v LJUBLJANI

priporoča književna dela Nove Založbe:

Fran Levstik: **Martin Krpan.**

• • • • • S 13 risbami Hinka Smrekarja.

Ivan Cankar: **Podobe iz sanj.**

Jože Debevec: **Vzori in boji.**

Jadranska Banka

Podružnica LJUBLJANA. Delniška glavnica: K 20,000.000
Rezerve: nad K 3,500.000

Brzojavni naslov: JADRANSKA
Telefon števil. 257.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%.
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUJUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razredne loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu-in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulatneje.

Jetiki - boj!

Spisal: primarij Dr. A. Breclij
Izdala: Nova založba v Ljubljani

Kmetska posojilnica ljublanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih **4 1/4 %** brez odbitka rentnega davka

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Franciščanska ulica 6, Ljubljana
registr. zadruga z omejeno zavezo.

Letni zaključki

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejši plakati in vabita za shode in veselice

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.
Stereotipija - Litografija

Priporočamo tvrdko Jos. Petelinca v Ljubljani.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev, njih posameznih delov, igel in olja, ter potrebnih za šivilje in družega galantarijskega blaga.

Šivalni stroji raznih sistemov in oprem na razpolago, še garantirano staro blago.

Sv. Petra nasip 7. blizu franciščanskega mostu, levo ob vodi, 3. hiša.

KISLO VODO in vino razpošilja

A. OSET,

Guštanj - Koroško.
Kupim steklenice in zamaške.

Nadomestilno toaletno milo

parfimirano, v elegantnih kartonih, fino opremljeno

Ducent 14 kron 40 vin.

Trgovci večji popust.

Dobiva se pri tvrdki

Milan Ročevar, Ljubljana

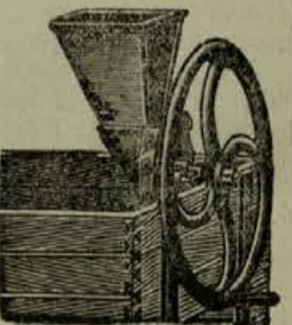
Sv. Petra cesta št. 26.

Pojedelski stroji in orodje.

Ročni mlini za zdrob in moko

Cena: 1. vrsta kron 155.-
2. vrsta " 115.-
Približna teža 15 kg.

Mlin se razpošilja (proti plačilu v naprej ali pa poštne povzetju) opremljen z zamahnim kolesom in lakiranim vsipalnikom. Cena je milo - in sicer, za mlin najboljše vrste K 155, - za mlin nekoliko manj trpežne vrste K 115, - brez odbitka v tovarni. Zaboji in poštnina račun se posebej za lastno ceno. Mlin najboljše vrste izdelan je iz najtrpežnejšega materiala in se za kvaliteto, da naročnik prejme nepokvarjen mlin - jamči. Moj ročni mlin izmelje najdrobnejšo moko. Stroj se naroča pri tvrdki:

Znamka: DAVOR

D. Stuein, Dunaj 18. Bez.
Höhenegasse 4.

(Dopisuje se slovensko).

Pojedelski stroji in orodje.

Mlekarska Zveza

kupi po najvišji dovoljeni ceni vsako množino mleka pod najugodnejšimi dobavnimi pogoji.

Dalje ima Mlekarska zveza v zalogi vse mlekarske potrebščine, kakor tudi različne mlekarske izdelke, zlasti razne vrste sira po primerni ceni.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Stalna zaloga poljedelskih strojev:

motorjev, mlatilnic, viteljev, slamoreznic, reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov itd.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolon jalnega in specerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

travnih in deteljnih semen, pese, korenja, repe.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, zganja itd.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. Lastna zeljarina.